

Sygnatura akt I C 31/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 lipca 2020 roku

Sąd Rejonowy dla Łodzi- Widzewa w Łodzi I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący sędzia Krzysztof Turbiński

Protokolant Martyna Kociszewska

po rozpoznaniu w dniu 13 lipca 2020 roku w Łodzi

sprawy w powództwa M. S.

przeciwko D. L.

o zapłatę

1. zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 35250 (trzydzieści pięć tysięcy dwieście pięćdziesiąt) złotych z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od kwot:
  - a) 33333 (trzydzieści trzy tysiące trzysta trzydzieści trzy) złote od dnia 26 lutego 2019 roku do dnia zapłaty;
  - b) 1917 (tysiąc dziewięćset siedemnaście) złotych od dnia 7 grudnia 2019 roku do dnia zapłaty
2. oddała powództwo w pozostałej części;
3. nadaje wyrokowi w punkcie 1. rygor natychmiastowej wykonalności co do kwoty 30920 (trzydzieści tysięcy dziewięćset dwadzieścia złotych);
4. zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 2952 (dwa tysiące dziewięćset pięćdziesiąt dwa) złote tytułem zwrotu kosztów procesu;
5. obciąża pozwanego na rzecz Skarbu Państwa- Sądu Rejonowego dla Łodzi- Widzewa w Łodzi, tytułem opłaty od pozwu, której nie miała obowiązku uiścić powódka oraz tymczasowo wyłożonych wydatków, kwotą 4236,59 (cztery tysiące dwieście trzydzieści sześć 59/100) złotych.

Sygnatura akt II C 31/19

UZASADNIENIE

M. S. zażądała w pozwie z dnia 14 grudnia 2018 roku zasądzenia od D. L. kwoty 33.333 zł tytułem zachowku po zmarłej babce H. L. wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia doręczenia pozwu.

- pozew – karta akt nr 3-6;

W wyniku zarządzenia doręczenia pozwu pozwanemu przesyłka zawierająca odpis pozwu wraz z pouczeniami oraz załącznikami została do niego skierowana w dniu 7 lutego 2019 roku. W dniu 8 lutego 2019 zawiadomiono pozwanego o możliwości odebrania przesyłki za pomocą awizo, a w dniu 16 lutego 2019 powtórzono tę czynność. Wobec niepodjęcia przez pozwanego przesyłki do dnia 25 lutego 2019 roku (23 oraz 24 lutego wypadały odpowiednio w sobotę i niedzielę) została ona zwrócona do Sądu, a samo doręczenie pozwu należało uznać za skuteczne z dniem 25

lutego 2019 na zasadzie art. 139 § 3 k.p.c. w jego brzmieniu na ten dzień. Wobec tego od dnia 25 lutego 2019 biegł dla pozwanego dwutygodniowy termin do złożenia odpowiedzi na pozew.

- zarządzenie doręczenia pozwanemu odpisu pozwu – karta akt nr 33;
- pozew – karta akt nr 3-6;

Pełnomocnik pozwanego w dniu 25 kwietnia 2019 złożył pismo zatytułowane „odpowiedź na pozew”. Wniósł o oddalenie powództwa w całości, czego nie uzasadnił, wskazując jedynie, że pozwany przebywa- na chwilę sporządzania ww pisma za granicą- co miało uniemożliwiać przygotowania dokumentów dotyczących długów spadkowych po H. L.. Jednocześnie pełnomocnik pozwanego w żaden sposób nie kwestionował skuteczności doręczenia pozwanemu odpisu pozwu za pomocą dwukrotnej awizacji na adres w Polsce.

- pismo procesowe pozwanego – karta akt nr 46;

Dopiero na rozprawie w dniu 24 czerwca 2019 roku, pełnomocnik pozwanego złożył pismo procesowe wraz z wnioskami dowodowymi. Z uwagi na to, że pismo to zostało złożone bez stosownego zarządzenia Przewodniczącego, zostało ono zwrócone na zasadzie art. 207 § 7 k.p.c. Niezależnie od tego, pełnomocnik pozwanego nie składał żadnych wniosków dowodowych ani też nie podnosił dodatkowych twierdzeń faktycznych, w tym dotyczących ewentualnych długów spadkowych, mających pozostawać do rozliczenia przy okazji obliczania czystej wartości spadku, do czego miałby prawo, albowiem ówczesnie obowiązująca norma dotycząca prekluzji twierdzeń i wniosków dowodowych zawarta w art. 207 § 6 k.p.c. dotyczyła jedynie tych twierdzeń i dowodów, które podawane były w spóźnionych pismach procesowych. Zasada ta nie rozciągała się w ówczesnym stanie prawnym czynności dokonywane bezpośrednio na rozprawie, wobec czego jeszcze 24 czerwca 2019 roku pozwany miał możliwość podniesienia zarzutów i twierdzeń, których nie przedstawił, zaniechawszy złożenia odpowiedzi na pozew.

- protokół rozprawy – karta akt nr 63-64;

W dalszej kolejności pełnomocnik pozwanego usiłował kilkakrotnie podnosić spóźnione twierdzenia i dowody, które winny były zostać podane już w odpowiedzi na pozew, a najpóźniej w toku pierwszej rozprawy – tj. w dniu 24 czerwca. I tak w piśmie z dnia 27 czerwca 2019 roku pełnomocnik powoda wniósł o udzielenie mu zezwolenia na złożenie pisma przygotowawczego. Wniosek ten został oddalony ze względu na wyraźną w tym zakresie dyspozycję art. 207 § 6 k.p.c. Następnie spóźnione twierdzenia – dotyczące rzekomych długów spadkowych obniżających wartość zachowku były podnoszone zarówno przy okazji zarządzenia wymiany pism dotyczącej opinii biegłego z zakresu wyceny nieruchomości (pismo złożone w dniu 6 listopada 2019), jak i przy okazji doręczenia pełnomocnikowi pozwanego pisma z dnia 21 października 2019 zawierającego rozszerzenie powództwa o dodatkowe 1.917 zł (pismo z dnia 9 grudnia 2019 roku). Za każdym razem pełnomocnik pozwanego przytaczał okoliczności, które mogły i powinny były zostać podane już w odpowiedzi na pozew, nie wykazując jednocześnie – w odniesieniu do pism złożonych przed dniem 7 listopada 2020 roku, że okoliczności nie zostały podane bez jego winy lub że uwzględnienie spóźnionych twierdzeń i dowodów nie spowoduje zwłoki w rozpoznaniu sprawy albo że występują inne wyjątkowe okoliczności (zgodnie z ówczesnie obowiązującym art. 207 § 6 k.c.), a w odniesieniu do pism późniejszych, że ich powołanie nie było możliwe albo potrzeba ich powołania wynika później. Co do pisma złożonego w związku z zarządzeniem ustosunkowania się do opinii w ogóle nie ma związku treści tego pisma ze zobowiązaniem strony do zgłoszenia twierdzeń i dowodów w związku z opinią; zarządzenie uprawniało strony wyłącznie do zgłoszenia twierdzeń i dowodów mających związek z opinią, a nie jakichkolwiek. To samo trzeba odnieść do pisma złożonego w związku z rozszerzeniem powództwa, gdzie zakreślono zarządzeniem zgłoszenie twierdzeń i dowodów wyłącznie takich, jakie mają związek z rozszerzeniem, a nie z żądaniem w ogóle. Należy podkreślić, że zobowiązanie strony do zajęcia stanowiska co do konkretnej kwestii procesowej (np. w kontekście opinii biegłego lub rozszerzenia powództwa przez drugą stronę) nie stanowi otwarcia terminu do zgłaszania wszelkich twierdzeń i dowodów z pominięciem zasady prekluzji i koncentracji materiału dowodowego, albowiem takie podejście czyniłoby te istotne zasady prowadzenia postępowania cywilnego iluzorycznymi. Wobec faktu, że twierdzenia i dowody strony pozwanej zostały na zasadach

określonych w Kodeksie Postępowania Cywilnego nie zostały skutecznie zgłoszone Sąd nie uwzględnił w toku postępowania istnienia nieskutecznie powoływanych przez stronę pozwaną długów spadkowych.

- postanowienie z dnia 2 lipca 2019 roku – karta akt nr 67;
- zarządzenie z dnia 25 listopada 2019 roku – karta akt nr 123;

Z kolei w dniu 24 lutego 2020 roku powódka zgłosiła na rozprawie żądanie ustalenia składu i wartości majątku ruchomego i rachunków bankowych spadkodawczyni, co do którego rzekomo miała powziąć informację od swojej matki już w toku postępowania. Jednakże z zeznań matki powódki w sposób wprost wyniknęło, że powódka wiedziała o majątku ruchomym spadkodawczyni już przed wniesieniem pozwu, wobec czego jej żądanie w tym zakresie należało także uznać za spóźnione, a tym samym zasługujące na pominięcie na zasadzie art. 205¹² § 1 k.p.c. Wobec powyższego Sąd nie badał składu i wartości spadku w zakresie ruchomości i środków na rachunku, jakie spadkodawczyni posiadała w chwili śmierci i oddalił wniosek o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego na okoliczność ich wyceny.

- protokół rozprawy z dnia 24 lutego 2020 roku – karta akt nr 145;
- protokół rozprawy z dnia 13 lipca 2020 roku – karta akt nr 176-178;
- zeznania świadka E. L. (1) – karta akt nr 177;

Jeżeli chodzi o ostateczne stanowiska stron, powódka w dniu 21 października 2019 roku rozszerzyła powództwo, domagając się dodatkowo od pozwanego kwoty 1.917 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia doręczenia pisma stronie pozwanej. W odpowiedzi na to pismo, pozwany uznał powództwo do kwoty 30.920 złotych.

- pismo procesowe powódki – karta akt nr 114-115;
- pismo procesowe pozwanego – karta akt nr 127-128;

Sąd ustalił następujący stan faktyczny.

W dniu 26 lipca 2017 roku zmarła H. L., jako wdowa po E. L. (2). W momencie śmierci dzieci zmarłej – L. L. oraz J. L. – nie żyły. H. L. pozostawiła po sobie natomiast troje wnucząt – M. S. (córkę J. L.) oraz D. L. i A. L. (dzieci L. L.).

- odpis skrócony aktu zgonu H. L. – karta akt nr 14;
- odpis skrócony aktu małżeństwa M. S. – karta akt nr 15;
- odpis skrócony aktu zgonu E. L. (2) – karta akt nr 56;
- odpis skrócony aktu zgonu L. L. – karta akt nr 49
- odpis skrócony aktu urodzenia D. L. – karta akt nr 50;
- odpis skrócony aktu urodzenia A. L. – karta akt nr 51;
- odpis skrócony aktu zgonu J. L. – karta akt nr 53;

Spadek po H. L. nabył D. L. w całości, na podstawie testamentu.

- postanowienie Sądu Rejonowego dla Ł. w Ł. z dnia 22 czerwca 2018 roku – karta akt nr 12;

W skład spadku po H. L. wchodził udział 4/6 we współwłasności spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego przy ulicy (...) w Ł.. Do śmierci E. L. (2), całość prawa należała do małżeńskiego majątku wspólnego

jego oraz H. L.. Po śmierci E. L. (2) H. L. nabyła 1/2 udziałów we współwłasności lokalu wskutek podziału majątku wspólnego, a 1/3 na podstawie nabycia spadku w części 1/3 po swoim mężu.

- okoliczno ść bezsporna;
- za świadczenie ze spółdzielni mieszkaniowej (...) – karta akt nr 9;
- postanowienie Sądu Rejonowego dla Ł. w Ł. z dnia 3 marca 2015 roku – karta akt nr 10;

Wartość własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego przy ulicy (...) w Ł. według stanu na dzień otwarcia spadku, a cen z dnia wyrokowania wyniosła 211.498 złotych, wobec czego wartość udziału 4/6 H. L. wyniosła 141.000 złotych.

- opinia bieg łej z zakresu wyceny nieruchomości – karta akt nr 79-103;

Odpis pozwu został pozwanemu skutecznie doręczony w dniu 25 lutego 2020 roku. Z kolei odpis pisma procesowego zawierającego rozszerzenie powództwa, pełnomocnik pozwanego odebrał w dniu 6 grudnia 2019 roku.

- okoliczno ść bezsporna;

Sąd zważył, co następuje.

Powództwo zasługiwało na częściowe uwzględnienie – w całości w zakresie żądania o zasądzenie kwoty zachowku, w części zaś w zakresie roszczeń odsetkowych powoda. Podstawą prawną żądania powódki był art. 991 k.c. Zgodnie z normą zawartą w tym przepisie, zstępnym, którzy byliby powołani do spadku z ustawy, należą się, jeżeli uprawniony jest trwale niezdolny do pracy albo jeżeli zstępny uprawniony jest małoletni - dwie trzecie wartości udziału spadkowego, który by mu przypadł przy dziedziczeniu ustawowym, w innych zaś wypadkach - połowa wartości tego udziału (zachówek). Jeżeli zaś uprawniony do zachowku nie otrzymał należnego mu zachowku bądź w postaci uczynionej przez spadkodawcę darowizny, bądź w postaci powołania do spadku, bądź w postaci zapisu, przysługuje mu przeciwko spadkobiercy roszczenie o zapłatę sumy pieniężnej potrzebnej do pokrycia zachowku albo do jego uzupełnienia. W niniejszej sprawie nie ulega wątpliwości, że gdyby nie rozrządzenie testamentowe spadkodawczyni, powódka byłaby powołana do spadku jako dalszy zstępny spadkodawczyni, której zstępny bliższy zmarł przed otwarciem spadku (931 § 2 k.c.). W przypadku dziedziczenia ustawowego powódce przypadłby cały udział, jaki nabyłby jej ojciec - syn spadkodawczyni, gdyby żył, czyli udział w spadku równy 1/2 . Stąd też wynika, że powódce, jako osobie dorosłej, zdolnej do pracy przysługuje roszczenie o zachówek, równe połowie wartości udziału spadkowego, jaki by jej przypadł, czyli innymi słowy równe 1/4 wartości spadku (czyli 1/4 x 141.000 zł). Jednocześnie nie ulega wątpliwości, że roszczenie to nie zostało zaspokojone bądź w postaci uczynionej przez spadkodawcę darowizny, bądź w postaci powołania do spadku, bądź w postaci zapisu. Stąd też przysługuje powódce roszczenie przeciwko pozwanemu (jedynemu spadkobiercy po H. L.) roszczenie o zapłatę, zgodnie z jej żądaniem, kwoty 35.250 zł równej 1/4 wartości spadku. Co do wniosku o zasądzenie odsetek od pierwotnie żądanej kwoty 33.333 zł oraz od kwoty żądanej w wyniku rozszerzenia powództwa (tj. 1.917 zł) , Sąd uwzględnił je niemal w całości, z tym że nie uznał za zasadne zasądzenia odsetek od dnia doręczenia odpowiednio pozwu oraz pisma zawierającego rozszerzenie powództwa, lecz od dnia następnego. Należy bowiem zauważyć, że roszczenie o zachówek jest roszczeniem bezterminowym, a zatem winno zostać spełnione niezwłocznie po wezwaniu do jego wykonania (stosownie do art. 455 k.c.). Nie sposób zaś terminu „niezwłocznie” rozumieć w znaczeniu „natychmiast” i dlatego nie należało uznać, że pozwany popadł w opóźnienie już w dniu otrzymania wezwania do spełnienia zobowiązania. Zasadnie można było zaś uznać, że w dniu wezwania roszczenie stało się wymagalne, a zatem następnego dnia po doręczeniu każdego z pism pozwany znalazł się w stanie opóźnienia w jego spełnieniu, co z kolei uprawniało Sąd do zasądzenia odsetek od tych dat. Z tego względu wykraczające poza tak zakreślone ramy roszczenie odsetkowe należało oddalić.

Rozstrzygnięcie co do kosztów procesu, Sąd wydał na podstawie art. 100 § 1 k.p.c., zważywszy, że powód wygrał niniejszy proces w przeważającej części, ulegając jedynie w niewielkim zakresie dotyczącym roszczenia o zasądzenie odsetek. Tym samym, zgodnie z dyspozycją art. 100 § 1 k.p.c. całość kosztów procesu należało włożyć na

pozwanego. I tak pozwanemu należał się zwrot kosztów zastępstwa procesowego sprawowanego przez pełnomocnika ustanowionego przez Sąd z urzędu w wysokości łącznej 2952 złotych (obliczonej jako stawka 2.400 zł podwyższona o wartość podatku od towarów i usług – zgodnie z § 8 pkt 5 w zw. z § 4 ust. 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu). Odnosząc się następnie do kosztów sądowych, na dzień wyrokowania do rozliczenia pozostają nieuiszczone przez powódkę opłata od pozwu oraz opłata należna od złożenia pisma, w którym powódka dokonała rozszerzenia powództwa (odpowiednio 1667 zł i 96 zł), a nadto wydatki poniesione tymczasowo przez Skarb Państwa z tytułu wynagrodzenia biegłego (w kwocie 2473,59 zł). Ponieważ powódka nie miał obowiązku uiścić wskazanych wyżej opłat, to na zasadzie art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych należało rozważyć obciążenie nią pozwanego. Sąd uznał, że istnieją podstawy do obciążenia pozwanego w całości tymi opłatami, kierując się także w kontekście kosztów sądowych przywołanym wcześniej art. 100 k.p.c. i wskazaną tam możliwością włożenia całości kosztów na stronę przeciwną do tej, która uległa tylko co do nieznacznej części swego żądania. Podobnie Sąd uznał, że zasadne jest obciążenie pozwanego wydatkami poniesionymi tymczasowo przez Skarb Państwa, do czego podstawa prawna zawarta jest w art. 83 ust. 2 w związku z art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych przy zastosowaniu obciążenia pozwanego całością kosztów na zasadzie art. 100 k.p.c.